

**СИСТЕМНО-ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ (КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ)**

Столяров Василь Федосійович

*доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник,
Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління»*

Любіч Діана Олександрівна

*аспірант,
Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління»*

Об'єктивна необхідність переведу національного господарства на мілітариський шлях функціонування і розвитку обумовлює доречність визнання інвестиційних проєктів об'єктами інноваційної діяльності підприємств в секторі вітчизняного військово-промислового комплексу (ВПК). Насамперед, на підприємствах, які входили до складу ВПК в умовах планово-директивної економіки.

Головною метою розробки і реалізації системно-орієнтованої моделі управління інноваційними проєктами на підприємствах ВПК є вдосконалення їх техніко-технологічного укладу з одночасною перебудовою організаційно-економічного механізму системи управління державно-приватним партнерством. Базовими, провідними складовими такої моделі пропонується визнати, з одного боку, аналіз організаційно-технічного рівня виробництва, а з іншого, оцінки потенціалу можливостей підвищення його конкурентоздатності з метою залучення приватних інвесторів.

Результатами аналізу організаційно-технічного рівня виробництва доцільно вважати порівняльні економічні характеристики (фондо-озброєність і продуктивність праці; собівартість продукції і ціна; сукупні витрати виробництва) виготовлення вітчизняної і аналогічної зарубіжної продукції з цільовою орієнтацією на трансферт техніки і технології, їх комерціалізацію. Доцільним стає обґрунтування конкретних інноваційних заходів, їх ініціативним впровадженням під державним контролем застосування.

Організаційно-технічний рівень виробництва визначається показниками-індикаторами рівня техніки і технології та організації праці виробництва і управління.

Якщо організаційно-технічний рівень виробництва відповідає нормативним значенням та стандартам кращих підприємств-аналогів, то це засвідчуватиме про виробництво високоякісної продукції. Підприємства ВПК використовують високотехнологічне обладнання і ресурсозберігаючі технології, ефективну організацію праці, виробництва і управління.

Основними факторами, що суттєво впливають на організаційно-технічний рівень вітчизняного виробництва виступають рівень уніфікації і стандартизації; використання прогресивних матеріалів; частота оновлення продукції; рівень електронізації та роботизації виробництва [1].

Аналіз організаційно-технічного рівня виробництва повинен здійснюватися насамперед для того щоб виявити і регламентувати ступінь необхідного вдосконалення всіх його складових елементів з мобілізацією внутрішньовиробничих резервів підвищення ефективності виробництва. Отримані результати можуть використовуватись також при розробці планів техніко-технологічного переозброєння виробництва і реконструкції підприємств у складі тактичних інноваційних заходів, сукупність яких формує Стратегію їх інноваційного розвитку.

Критеріями обґрунтування інноваційних доходів підвищення технічного рівня виробництва стають динаміка зростання продуктивності праці при одночасному зниженні собівартості продукції. Зростання продуктивності праці на 1 відсоток повинно приводити до зниження собівартості продукції на 0,3–0,5%.

Системно-орієнтована модель управління інноваційними проектами цілеспрямовано забезпечує оцінки потенціалу можливої конкурентоздатності вітчизняних підприємств ВПК в контексті підвищення конкурентоспроможності випускаємої продукції. Тобто націленість інноваційної діяльності вітчизняних підприємств на експортні поставки своєї продукції.

Конкурентоздатність підприємств ВПК в повоєнний період буде визначатись результатами трансферу зарубіжної техніки і технологій виробництва та їх комерціалізації по випуску відповідної продукції. Обсяги таких трансфертів будуть обумовлювати структуру активів підприємств ВПК при обґрунтуванні складових механізму державно-приватного партнерства.

В національному господарстві України діє англосаксонська модель ринкової економіки відкритого типу з вільним цінами. Відбувається монополізація приватної власності на засоби і матеріально-технічні ресурси виробництва, фінанси та інвестиції. Укріпленню економічного суверенітету держави об'єктивно буде сприяти уточнення діючої української моделі ринкової економіки. Необхідним стає підвищення

ролі держави у забезпеченні національної безпеки і обороноздатності та соціальної орієнтації суспільного розвитку.

Розробляема авторами системно-орієнтована модель управління інноваційними проектами на підприємствах ВПК в повоєнний період базується на двосекторній моделі змішаної економіки «План-ринок» [2]. Перший плановий сектор визнає у своєму складі багатокладність форм власності: державної, колективної (як правило, акціонерної), комунальної, муніципальної і приватної [3].

При такому методологічному підході розмежування форм власності до державного сектору національної економіки будуть входити підприємства тільки державної форми власності. Виготовлення продукції військового призначення буде здійснюватися на підставі державних замовлень планового сектору, в якому будуть визначатись також завдання розвитку суміжних і допоміжних виробництв.

В контексті залучення об'єктивно необхідної техніки і технології на основі трансфертів доцільним стає оптимізація пропорцій державного і колективно-приватного партнерства в межах одного підприємства. Тобто визнання різних форм власності на підприємствах ВПК як єдиних суб'єктів господарювання.

В структурі активів таких суб'єктів господарювання доля державної форми власності повинна становити 50% +1, а для особливо важливої продукції – 62% на 38% згідно гармонійних пропорцій (Золотого перетину) [4; 5]. Таким чином 49% та 38% в структурі активів підприємств ВПК доцільно розподілити між вітчизняним і зарубіжним колективними та індивідуальними акціонерами, приватними інвесторами. Організація державного і колективно-приватного партнерства буде триматись на зацікавленості в підвищенні конкурентоздатності підприємств ВПК на розвиток їх експортного потенціалу як гарантії окупності акцій та недержавних інвестицій.

Концептуальні положення системно-орієнтованої моделі управління інноваційними проектами на підприємствах ВПК в повоєнний період доречно використовувати і до підприємств які виготовляють продукцію для внутрішнього споживчого ринку. Насамперед, в продовольчому секторі національної економіки, а також в галузях харчової і легкої промисловості інфраструктурних підприємств ВПК з структурою активів 62% на 38% колективно-приватної і державної форм власності.

Концептуальні положення системно-орієнтованої моделі управління інноваційними проектами передбачають обґрунтування інноваційних заходів безпосередньо підприємствами в процесах і процедурах їх інноваційної діяльності. Це буде забезпечувати впровадження інноваційних заходів під державним контролем виконання Стратегії інноваційного розвитку національного господарства. Вона повинна включати інноваційні проекти підприємств, регіонів і секторів

національного господарства, які охоплюють інноваційні заходи згідно схем виробничо-технологічної кооперації випускаємої продукції та забезпеченості кадровим потенціалом, а також об'єктами соціально-побутової інфраструктури,

Концептуальні положення системно орієнтованої моделі управління інноваційними проектами на основі трансферу і комерціалізації сучасних наукових досягнень націлені на підвищення техніко-технологічного укладу національного господарства і укріплення економічного суверенітету держави [6].

Список використаних джерел:

1. Капінос Г.І. Організаційно-технічний рівень виробництва. URL: <https://ukrtxtbook.com/operacijnij-menedzhment-kapinos-g-i/operacijnij-menedzhment-kapinos-g-i-4-6-organizacijno-technichnij-riven-virobnictva.html>

2. Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В. Провідні складові механізму державного управління "Життям по-новому" (в умовах децентралізації влади). *Вісник економічної науки України*. 2014. № 2. С. 131–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2014_2_29

3. Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В. Науково-освітнєське забезпечення механізму державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади). *Вісник економічної науки України*. 2014. № 3 (27). С. 113–126. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/87459>

4. Столярова В.В. Системне стратегічне планування і бюджетування людиноцентриського соціально-економічного розвитку держави і регіонів (інституалізація бюджетного федералізму унітарної держави). *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 32–48. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/186636/05-Stoliarova.pdf?sequence=1>

5. Столяров В.Ф. Композиційне планування відновлення соціально-економічного розвитку на різних рівнях державотворення. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 193–204. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/186752/25-Stoliarov.pdf?sequence=1>

6. Столяров В.Ф., Любич Д.О. Трансфер технологій і комерціалізації як базисні категорії економічного суверенітету. Тези конференції «Наукова спадщина Михайла Туган-Барановського для відбудови України». ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Київ, 18 січня 2024 року.